

NEDERLANDS LIMBURG

H. Crompvoets

Over de spelling

De drie RND-zinnetjes zijn omgezet in de Veldeke-spelling. Deze spelling bestaat al zolang het tijdschrift *Veldeke* en de vereniging Veldeke bestaan, intussen al 70 jaar. In 1983 zijn de regels van deze spelling in een boekwerkje vastgelegd* en in het kort nog eens bij elkaar gezet in 1995**.

De Veldeke-spelling is van dien aard dat dialectteksten hierin geschreven goed leesbaar zijn en voor een breed publiek toegankelijk. In de praktijk voldoet ze goed, maar er zitten enkele hiaten in, die eigenlijk opgevuld zouden moeten worden. Met name is het niet mogelijk om aan te geven of een *ie*, *uu* of *oe* lang of kort wordt uitgesproken.

De *e* van *det* is de open, kort uitgesproken *e*-klank zoals men die hoort in de Nederlandse woorden *pet*, *hek*. In de Veldeke-spelling kan de *e* ook staan voor de toonloze klank zoals men die hoort in de Nederlandse woorden *de*, *'s*, *'n*. In de RND-zinnen vindt men die *e* bijvoorbeeld terug in *braomele*, *plukke*, *gegange*. De *è* van *dèt*, *bèn*, *mèt*, *mèngelke* spreekt men kort uit zoals de *ai* in het Franse *mais* "maar". De uitspraak van de *è* is geslotener dan de *e* van het Nederlandse *pet*, *hek* maar opener dan de *i* in *pit*, *wit*. De *ae* in *naet*, *maechje*, *laejer* is de lang uitgesproken *è*. In het Nederlands hoort men deze *ae*-klank in bijvoorbeeld *sanitair*. De *àè* van *màèntje* is de *e* van *pet*, *hek* maar dan lang uitgesproken. De *o* van *bos*, *do*, *no* is de open kort uitgesproken *o*-klank zoals men die hoort in de Nederlandse woorden *hok*, *stok*. De *ó* van *bós*, *brómbaere*, is de meer gesloten kort uitgesproken *o*-klank zoals men die hoort in de Nederlandse woorden *hotel*, *konijn*. De *ao* in *mitgegaon*, *braomele*, *nao* is de lang uitgesproken *o*-klank. Men hoort die in de Nederlandse woorden *rose*, *zône*. De *äö* in *äör* is de *ö* van het Duitse *Köln* maar dan lang uitgesproken.

Het accent circumflex (^) in *gegaôn*, *bîn*, *pleûke* geeft aan dat de *ao*, *i*, *eu* sleptonig worden uitgesproken. De slepton is gerekt en kent twee accenttoppen. Deze toon geeft aan het Limburgs dialect het specifieke, zangerige karakter.

De *ë* in *meeëtje*, *vroeë*, *neeët* is een *e*-achtige naslag. Deze klank klinkt ongeveer als de toonloze *e*.

Kenmerkend voor het Vaalser dialect zijn vormen als *mitjejange* en *jejange*. In dit dialect gebruikt men een *j* voor een *g*.

De overige, niet bij deze aanwijzingen behandelde, klanken klinken hetzelfde als in het Nederlands.

* J. Notten, *Aanwijzingen voor de spelling van de Limburgse dialecten*, uitg. Veldeke 1983.

** H. Cromptoets, *De Veldeke-spelling in een notedop*. In: *Veldeke* 1995-5, blz. 131-133.

- RND zin 82: Haar dochtertje is met een korfje naar 't bos gegaan om braambeziën te plukken.

Venray ma.ʈʂə is mɪdə mē.ːŋʈʂə nɔ dəm buːs χəgðːn ʌm brɔ.ʌmbɛ.ˈrə
tə pləkə
Matsje is mit 'n maêngtsje no d'n bós gegaôn um bróm-
baere te plukke.

Nederweert øʀ meːχjə is mɛdə mæ.ɲtjə nɔʏ bɔs brɔ.mələ pləkə
Eur maechje is mèt 'n màëntje nao 't bos braomele pluk-
ke.

Echt ət meːtjə vʌnɔ̃ʀ is mɛdə kʌrəfkə nɔːdə bɔs brɔːmɔltə
pləkə
't Maetje van äör is mèt 'n kurrefke nao de bos
braomelte plukke.

Voerendaal hæʀ dəχtərkə of meːətjə is mɛ də meŋəlkə nɔːdər bəʃ
χəgəŋə fyːər brɔːmələ tə pləkə
Heur duchterke/meeëtje is mèt 'n mèngelke nao d'r busj
gegange fuuër braomele te plukke.

Vaals zi dətərʂə is mɛ.də meŋəʃə nɔʒənə bəʃ jəjəŋə fər brɔːmələ
tʂə pləkə
Zie deutersje is mèt 'n mèngelsje no junne busj jejange
fur braomele tse pleûke.

- RND zin 83: Daar is een sport uit die ladder.

Venray dɔzən sprɔːt yːti liːr
Do 's 'n sproot uut die lier.

Nederweert dɔːɪzən sprɔːduːti lɛːiər
Dao is 'n sproot oet die laejer.

Echt dɔːɪzən sprɔːt fʌndij lɛːiər
Dao 's 'n spræft van diej laejer.

Voerendaal dɔː ɪzən sproːət fan di lədər
 Dao 's 'n sjprooët van die ludder.
 Vaals dɔːə ɪzən sproːs fandə lɛːijər
 Dooë is 'n sjpoos van de laejer.

• RND zin 16: Ik ben blij dat ik met hen niet meegegaan ben.

Venray ɪk bɪn bli dedɪk mɪdər nɪzi mɪtχəgə:n
 Ik bin blie dèt ik mit ur nie zie mitgegaon.
 Nederweert ɪχ bən ble ˈi dæ dɪχ mɛ ʃ hɔːr neʃ bən mɛˈigəgəŋə
 Ich bèn bleej det ich mèt heur naet bèn maejgegange.
 Echt ɪg bʌn bli dæ dɪχ mɛt hʌ neʃ of neʃ mɛt hʌn bʌn mɛt
 χəgəŋə
 Ich bun blie det ich mèt hun naet bun mètgegange.
 Voerendaal ɪχ bɛ n blij dɑdɪχ mɛ t hʌneːət mɛ tχəgə:ŋə bɪn
 Ich bèn bliej dat ich mèt hun neeët mètgegaange bɪn.
 Vaals ɪʃ bɛ vrʉə dɑdɪʃ nɪt mɪt hən mɪt jəjəŋə bɛ n
 Iesj bè vroeë dat iesj nit mit heun mitjejange bèn.